

Terrorisme og loven om tilbud og efterspørgsel

I anledning af terrorangrebet i London den 7. juli 2005 bringer catholica.dk i denne artikel et bearbejdet interview med religionssociologen Massimo Introvigne,¹ som i en bog søger at vise, hvordan islamisk inspireret terrorisme kan inddæmmes

Fra Zenit ²

– Terrororganisationer udfører ikke deres angreb af lyst, eller fordi de er ledet af en apokalyptisk ødelæggelsestrang, siger Massimo Introvigne. De opererer som "terrorisme-virksomheder" i overensstemmelse med en almindelig forretningslogik, baseret på cost-benefit analyser.³

Sammen med Lawrence Iannaccone⁴ er Introvigne forfatter til bogen "Il Mercato dei Martiri. L'Industria del Terrorismo Suicida",⁵ som under en såkaldt religions-økonomisk synsvinkel analyserer fænomenet selvmords-terrorisme som et marked, hvor tilbud og efterspørgsel er i spil.

Som svar på spørgsmålet, om selvmords-terrorister er martyrer, citerer Introvigne kirkefædre for udtrykket "martyres non facit poena sed causa".⁶ Med dét mente kirkefædre, at det ikke måden at dø på, men årsagen til, at de dør, der gør mennesker til martyrer.

– Som det fastslås af Kirkens læremyndighed og bekræftes af De forenede Nationers højtidelige erklæringer, som næsten alle lande i verden tilslutter sig, er terrorisme altid utilladelig og dét ganske uden hensyn til det formål, som den erklærer at skulle tjene. Derfor er terrorisme en ond sag at dø for, og den, som tjener den, er ikke martyr.

– Også fra et muslimsk synspunkt er det i virkeligheden særdeles tvivlsomt, at selvmords-terroristen skulle være berettiget til titlen "shahid," martyr. I bogen "Martyrernes marked" har vi som et tillæg

---

¹ Professor Massimo Introvigne er leder af CESNUR, Centro Studi sulle Nuove Religioni, i Torino. Han har undervist i sociologi og religionshistorie på flere italienske universiteter og er forfatter til 23 bøger og redaktør af yderligere ti bøger om religionsvidenskab. Introvigne er medarbejder på det akademiske tidsskrift *Terrorism and Political Violence* og har holdt foredrag og tilrettelagt uddannelseskurser for FBI's *Critical Incidents Response Group* og for sikkerhedsekspert fra Mellemøsten.

² Oversat og bearbejdet af Vivian og Erling Tiedemann

³ Vurdering af balancen mellem omkostninger og udbytte

⁴ Lawrence Iannaccone er professor i økonomi ved George Mason University i Fairfax, Virginia, USA. Indtil 2002 var han professor i økonomi ved Santa Clara University i Californien. Han betragtes som en ledende forsker på området religion og økonomi.

⁵ "Martyrernes marked: Selvmords-terrorismens industri". Edizioni Lindau, Torino, 2004, 160 sider

⁶ Latin: "Det er ikke straffen, men sagen, som skaber martyrer"

offentliggjort en *fatwa*,⁷ som kommer fra saudiske kredse, der er tæt på Osama bin Laden, og som prøver at vise, at selvmords-terroristen er en martyr. Men i vores bog har vi afdækket, hvordan man for at nå til en sådan slutning, må strække anvendelsen af kilder i både Koranen og Sunna⁸ til det yderste.

Spørgsmålet er naturligvis, hvorfor terrorister begår selvmord, og til dét svarer Introvigne:

– Selv om selvmords-terrorisme – af de grunde, jeg netop har forklaret – ikke *objektivt* gør en terrorist til martyr, så betragter vedkommende sig *subjektivt* som martyr. Da jeg for nogle år siden interviewede medlemmer af Hamas-bevægelsen på Vestbredden, bemærkede jeg, at dét, der bekymrer dem mest, er, om de kan være aldeles sikre på, at dét, de har i sinde at gøre, ikke er selvmord. Et selvmord er en forbudt handling i Islam og ville sende dem lige i Helvede. Deres ledere beroliger dem med teologiske argumenter, som overbeviser dem, selvom disse argumenter er af tvivlsom karakter og oprindeligt er afledt fra shiitiske kilder, der – ikke uden vanskelighed – er oversat til et sunnitisk miljø med en anden troslære. Men "martyren", som vi ikke betragter som en sådan, tror altså, at han i religiøs forstand er i gang med at udføre en fortjenstfuld handling.

– At ville forklare selvmords-terrorisme med fattigdom og social og økonomisk håbløshed holder ikke; mange selvmords-terrorister er jo velstillede, påpeger Introvigne.

– Naturligvis kan man tale om "kulturel håbløshed", men det er sådan en vag kategori, som kan forklare alting og dermed risikerer at forklare ingenting. Andre taler om "hjernevask" og mental manipulation – kategorier, hvis relevans jeg i almindelighed ikke tilslutter mig (det har jeg forklaret nærmere i min bog "Hjernevask, myte eller realitet?"⁹). Det er jo kategorier, som det er vanskeligt at anvende på mennesker som Mohammed Atta, lederen af 11. september-kommandoen, en universitetsuddannet med eksamen på højt niveau fra Hamburg. Han havde aldrig levet i en træningslejr eller i et fundamentalistisk muslimsk miljø. Skulle man have kunnet hjernevaske ham blot med fredagens prædikener i moskeen?

– Lawrence Iannaccone og jeg er overbevist om, at alle disse "forklaringer" er resultat af antireligiøse fordomme og af en politisk eller psykologisk reduktionisme, for hvilken fænomener, der fremstår som religiøse, *ikke kan* have religiøse årsager. For denne måde at se tingene på er religion – som Marx hævdede – blot en "overbygning" på den egentlige virkelighed, som for Marx selv er økonomisk og for Freud psykologisk.

– Naturligvis bør intet fænomen reduceres til kun at have én årsag, og at hævde, at selvmords-terroristen alene er ledet af religiøse motiver, ville ligeledes være en karikatur. Men religion spiller en stor rolle.

At man kan tale om en "industri af selvmords-terrorisme", er Introvigne ikke i tvivl om,

– Ja, det kan man, siger han og skelner mellem på den ene side enkeltpersoners motiver, som han indtil nu har talt om, og på den anden side organisationers motiver. I mange kulturer er der individer, hvis måde at forstå religion på – og her især Islam – disponerer dem for voldelige handlinger inklusive selvmords-terrorisme.

– Men det er ikke overalt, at der findes "agenturer" og "virksomheder", som svarer på en potentiel efterspørgsel og tilbyder rekruttering og mulighed for at udvikle en mulig terrorist til en reel terrorist.

– Der er for eksempel ingen muslimsk terrorisme i Senegal eller Mali, lande med mange glødende muslimer, som også er fattige. Og der er kun en smule terrorisme i Tyrkiet, hvor de, der slår til, of-

⁷ Dvs. en religiøs kendelse

⁸ Sunna er en nedskrevet samling af leveregler, der er overleveret fra Muhammed

⁹ Massimo Introvigne, *Il lavaggio del cervello: realtà o mito?* Elledici, Leumann, Torino, 2002, 152 sider

test er islamistiske terrorister fra udlandet eller terrorister af kommunistisk eller kurdisk-separatistisk tilsnit, hvis motiver ikke er religiøse.

– Men der findes terrorisme i Saudi Arabien, som er et rigt land, i Egypten, Indonesien, Pakistan og i den italienske, spanske, franske og tyske diaspora, fordi der i disse lande findes organisationer, som tilbyder at hverve potentielle terrorister.

– Naturligvis er der også terrorisme i Tjetjenien, Palæstina og Kashmir; alligevel er det ikke kun i disse lande, hvor der er krig, men i Saudi Arabien, Egypten og blandt muslimske immigranter i Europa – og dermed ikke i en krigszone, at Al-Qaida rekrutterer næsten alle sine medlemmer.

Introvigne finder derfor, at det vil gøre mere nytte at gribe ind over for terrorismens "tilbud" end over for dens "efterspørgsel", og uddyber dette synspunkt:

– Enhver, der tænker, at selvmords-terrorisme er affødt af fattigdom, må jo have den opfattelse, at nogle "Marshall-planer",¹⁰ der kunne afhjælpe fattigdom i Palæstina og andre steder, ville løse problemet. Samtidig med, at vi i vores bog straks gør det klart, at sådanne planer er nyttige og bør sætte i værk (men af andre grunde), er det vores hypotese, at den slags kun har lidt at bidrage med til en løsning af terrorismens problem.

– Som vi har påpeget, kommer de fleste, men naturligvis ikke alle terrorister fra velstående familier eller fra rige lande. I realiteten indskrænker de løsningsmuligheder, som ofte bringes på bane, sig til at handle om at få den idé ud af hovedet på en potentiel terrorist, at hans selvmord vil gøre ham til "martyr". Det er da muligt at gøre noget på det plan, men kun meget langsomt og med resultater, som først kan vurderes efter lang tid.

– Det er vores hypotese, at der igennem mange år endnu vil komme unge mennesker til verden, som vil forstå Islam på en måde, der i deres sind og hjerte vil skabe et behov for en ekstremisme, en efterspørgsel efter noget, som endog kan føre så vidt som til terrorisme. Dette vil ske selv under de bedste sociale og økonomiske betingelser, og det vil ske i områder, hvor der ikke er krig, og hvor der ikke er tale om territoriale krav eller om besættelse af vestlige tropper – såsom i Saudi Arabien og i Indonesien (jeg taler ikke her om øer eller separatistiske områder i det indonesiske arkipelag; mange terrorister kommer fra Jakarta).

– Det, man kan opnå på kortere sigt, er, at denne efterspørgsel ikke møder noget tilbud. Det *er* muligt at nedkæmpe de organisationer, som tilbyder at optage og træne terrorister. Delvist er det herunder muligt at nedkæmpe disse organisationer på det militære plan, hvad der ikke kan lades ude af betragtning, sådan som pacifismens skønånder gerne vil det.

– Men det er *obligatorisk* at nedkæmpe organisationerne på det finansielle plan med hensyn til de store pengesummer, som de alt for let bliver ved med at modtage – i almindelighed gennem "humanitære" organisationer, som virker som skærmbret for terroristerne.

– Først og fremmest, siger Introvigne, søger vores bog at vise, at terrororganisationer ikke gennemfører attentater af lyst, eller fordi de er drevet af en apokalyptisk ødelæggelsestrang. De opererer helt efter normal forretningslogik og tænker i cost-benefit baner. Politiske fordele byder sig til, og nogle gange opnår de dem: Hamas har fået mere end én fredsplan i Palæstina til at gå på gulvet; attentatet i Madrid den 11. marts sidste år fik indflydelse på det spanske parlamentsvalg – og så fremdeles.

Men i samme øjeblik de opfatter, at selvmordsangreb ikke er "velegnede", og at de ikke giver resultater, men tværtimod er kontraproduktive, vil terrorist-organisationer ændre deres strategi.

---

¹⁰ Efter Anden Verdenskrig fremlagde den amerikanske udenrigsminister George Marshall i 1947 en plan om hjælp fra USA til Europa for at undgå økonomisk og politisk kaos i tomrummet efter krigen.

Derfor er dét at give svar på selvmords-terrorismen og at gøre det ved at gribe ind over for dens "tilbud" i den sidste ende et politisk problem, slutter Massimo Introvigne.

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk